

ISHSIZLIKNI KAMAYTIRISH VA MIGRATSIYANI OLDINI OLISH

Mahammadjonov Xasanxon Saidazimjon o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Iqtisodiyot fakulteti

Yo'nalish: Inson resurslarini boshqarish (1-kurs)

Ilmiy rahbar:

Norboyev Odil Abrayevich

Annotatsiya: Mazkur maqolada ishsizlik muammosi va uning migratsiya jarayonlariga ta'siri tahlil qilinadi. Ishsizlikni kamaytirish orqali aholi migratsiyasini oldini olishning iqtisodiy va ijtimoiy mexanizmlari o'rganilgan. Shuningdek, inson resurslarini samarali boshqarish, yangi ish o'rinlari yaratish va kasb-hunar ta'limini rivojlantirish orqali ushbu muammolarga yechimlar taklif etilgan.

Kalit so'zlar: ishsizlik, migratsiya, inson resurslari, bandlik, mehnat bozori, iqtisodiy rivojlanish.

Bugungi kunda ishsizlik va migratsiya muammolari dunyoning deyarli barcha mamlakatlari uchun dolzarb hisoblanadi. Ayniqsa, rivojlanayotgan davlatlarda ish o'rinlarining yetishmasligi aholi orasida tashqi va ichki migratsiyani kuchaytirib yubormoqda. O'zbekiston Respublikasida ham bandlikni ta'minlash va migratsiyani tartibga solish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Ishsizlik nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy muammolarni ham keltirib chiqaradi. Ishsiz aholi qatlamining ko'payishi daromadlar kamayishiga, kambag'allik darajasining oshishiga va ijtimoiy beqarorlikka olib keladi.

1. ISHSIZLIK TUSHUNCHASI VA UNING SABABLARI

Ishsizlik — bu mehnatga layoqatli, ishlash istagida bo'lgan, biroq ish bilan ta'minlanmagan aholining holatidir. Ishsizlikning asosiy sabablari quyidagilardan iborat:

- iqtisodiy o'sish sur'atlarining pastligi;
- yangi ish o'rinlarining yetarli darajada yaratilmasligi;
- kasb va malaka bo'yicha nomutanosiblik;
- texnologik rivojlanish natijasida ayrim kasblarning qisqarishi;
- hududlararo iqtisodiy tengsizlik.

Ushbu omillar migratsiyaning kuchayishiga sabab bo'lib, aholi ish izlab boshqa hudud yoki davlatlarga chiqib ketishga majbur bo'lmoqda.

2. MIGRATSIYA JARAYONLARI VA ULARNING OQIBATLARI

Migratsiya — aholining doimiy yoki vaqtincha boshqa hududga ko‘chib o‘tish jarayonidir. Ishsizlik migratsiyaning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Mehnat migratsiyasi qisqa muddatda daromad manbai bo‘lishi mumkin, biroq uzoq muddatda quyidagi salbiy oqibatlarga olib keladi:

- malakali kadrlarning mamlakatdan chiqib ketishi;
- oilaviy ajralishlar va ijtimoiy muammolar;
- ichki mehnat bozorida kadrlar tanqisligi;
- hududlarning iqtisodiy rivojlanishida nomutanosiblik.

Shu sababli migratsiyani kamaytirish uchun avvalo ishsizlik muammosini hal etish muhim ahamiyatga ega.

3. ISHSIZLIKNI KAMAYTIRISH ORQALI MIGRATSIYANI OLDINI OLISH YO‘LLARI

Ishsizlikni kamaytirish va migratsiyani oldini olish uchun quyidagi chora-tadbirlar muhim hisoblanadi:

- kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish;
- yoshlar va ayollar bandligini oshirish;
- kasb-hunar va qayta tayyorlash kurslarini kengaytirish;
- hududlarda investitsiya loyihalarini amalga oshirish;
- inson resurslarini samarali boshqarish tizimini joriy etish.

Inson resurslarini boshqarish orqali xodimlarning malakasini oshirish, mehnat unumdorligini kuchaytirish va ish joylarida barqarorlikni ta’minlash mumkin.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, ishsizlikni kamaytirish migratsiyani oldini olishning eng samarali yo‘li hisoblanadi. Aholini ish bilan ta’minlash orqali nafaqat iqtisodiy rivojlanish, balki ijtimoiy barqarorlik ham ta’minlanadi. Shu bois, davlat va jamiyat birgalikda bandlikni oshirishga qaratilgan tizimli choralarni amalga oshirishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining bandlikka oid qarorlari.
2. Mehnat iqtisodiyoti va inson resurslari boshqaruvi. – Toshkent, 2022.
3. Abdullayev A. Mehnat bozori va bandlik masalalari. – Toshkent, 2021.
4. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi ma’lumotlari.
5. Xalqaro mehnat tashkiloti (ILO) hisobotlari.